

***A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság***

ítélet

A határozat száma: Pfv.I.21.338/2020/8.

A tanács tagjai: Dr. Harter Mária a tanács elnöke

Dr. Mocsár Attila Zsolt előadó bíró

Dr. Szabó Klára bíró

A felperes: felperes neve

(felperes címe)

A felperes képviselője:

Dr. Etl Ádám ügyvéd

(ügyvéd címe)

Az alperesek: I. rendű alperes neve

(I. rendű alperes címe)

II. rendű alperes neve

(II. rendű alperes címe)

III. rendű alperes neve

(III. rendű alperes címe)

Az alperesek képviselője:

L. Nagy és Lombos Ügyvédi Iroda I. és II. rendű alperesért

(ügyvédi iroda címe;

ügyintéző: dr. L. Nagy Rajmund ügyvéd)

A per tárgya: végrehajtás megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

a felperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:

Győri Törvényszék

1.Pf.20.151/2020/7.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:

Győri Járásbíróság

29.P.20.832/2019/38.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-II. rendű alpereseknek – mint együttes jogosultaknak – 250.000 (kétszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 2.197.900 (kétfmillió-százkilencvenhétezer-kilencszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és néhai K.E. 2006. február 21-én kölcsönszerződést kötöttek a II. rendű alperessel, amelyben a szerződő felek megállapodtak, hogy a II. rendű alperes 103.572 CHF összegű kölcsönt ad a felperesnek és adóstársának, 14.230.000 forint finanszírozási igényük teljesítésére. A felperes és adóstársa vállalták a kölcsön visszafizetését, járulékainak megfizetését, továbbá elfogadták, hogy a nyilvántartásba vett deviza összeg a szerződés megkötése, valamint a folyósítás időpontja közötti időszak alatt bekövetkező árfolyamváltozás miatt a finanszírozási igényhez képest 15%-kal növelt mértékben került megállapításra. A II. rendű felperes 14.230.000 forint folyósítására vállalt kötelezettséget, amit a folyósítás napján érvényes, az általa alkalmazott és a hirdetményében megjelentetett deviza vételi árfolyamon kiszámított CHF összegben tartott nyilván. A kölcsön futamideje 240 hónap volt (amelyből 60 hónap türelmi időnek minősült), a kölcsön éves kamatlába kamatperiódusonként változott (a szerződéskötés napján ez 3,99% volt), míg a kezelési költség ügyleti éven belül nem változhatott (a szerződéskötéskor évi 1% -ot tett ki). A kölcsön összege után kamatot és kezelési költséget kellett fizetni, a türelmi idő alatt kizárólag kamat és kezelési költség fizetés terhelte az adósokat, a tőke törlesztése a türelmi idő leteltét követően kezdődött. A kölcsön teljes hiteldíj mutatója (a továbbiakban: THM) évi 5,72% volt. A törlesztés összege a türelmi idő alatt napi kamatszámítással került megállapításra az aktuális tőketartozás után. A kamat és a kezelési költség (törlesztés) a türelmi idő alatt havonta fizetendő együttes összege 430,69 CHF volt. A türelmi időt követően a tőke, a kamat és a kezelési költség havonta fizetendő együttes összege 851,9 CHF. A türelmi idő utáni időszakban annuitásos számítási módszerrel határozták meg a részletet. Az egyes törlesztőrészek minden hónap 15. napjáig váltak esedékessé.

[2] A kölcsönszerződés VII. pontja CHF klauzulát tartalmaz, amely szerint a II. rendű alperes tájékoztatta a felperest és adóstársát, hogy jelentős árfolyamkockázatuk keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik és a kölcsön fedezete nem CHF forrás. A II. rendű alperessel szerződők kijelentették, hogy a tájékoztatást megértették és ezen információ ismeretében is igénybe kívánják venni a szerződésben meghatározott kölcsönösszeget és igénylik a CHF nyilvántartást.

[3] A szerződéskötés napján az I. rendű felperes és adóstársa kockázatfeltáró nyilatkozatot írtak alá, melyben a II. rendű alperes tájékoztatta őket, hogy viselik a devizában történő finanszírozás kockázatait, a választott idegen deviza átváltási aránya – árfolyama – a napi piaci mozgások hatására változhat, egy kedvezőtlen árfolyamváltozás előre nem látható, előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. Amennyiben a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben nő az árfolyam, úgy növekszik a finanszírozás ellenértéke, a tőkeösszeg és kamata megfizetéséhez magasabb forintösszeg szükséges. A kölcsön kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereslet-kínálat alapján alakuló elszámoló árak határozzák meg, a kamatláb rendszeres időközönként változik és a kiválasztott devizanem mindenkor piaci viszonyaihoz fog igazodni. A kamatszint a finanszírozás devizanemében többnyire különbözik a forint kamatszintjétől és teljesen más tendenciát követhet. Ennek következtében nem lehet felelősséget vállalni arra, hogy a piac kedvezőtlen alakulása miatt bekövetkező többletterhet a II. rendű alperes átvállalja.

[4] A szerződés aláírásával a felperes és adóstársa elismerték, hogy a külföldi devizában történő finanszírozásnak a kockázatairól világos tájékoztatást kaptak, a kockázati összetevőket ismerik és a kölcsönt ennek ismeretében is fel kívánják venni. Aláírásukkal igazolták, hogy a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól szóló tájékoztatást elolvasták, megértették, tudomásul vették. A II. rendű alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a folyósítási feltételek teljesítését követő 8 munkanapon belül folyósítja az igényelt kölcsönt.

[5] A szerződéskötés napján a felperes és adóstársa közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tettek a szerződésből eredő kötelezettségeiket illetően.

[6] A szerződésszerű visszafizetési kötelezettség teljesítésének elmaradása miatt a II. rendű alperes a kölcsön jogviszonyt felmondta, a közokiratok záradékolásával 2014. január 15-én végrehajtást kezdeményezett, 2016. november 10-én pedig követelését az I. rendű alperesre engedményezte. Néhai K.E. 2018. január 12-én elhunyt, örököse a III. rendű alperes.

A felperes keresete, az alperesek védekezése

[7] A felperes keresetében elsődlegesen az ellene indult végrehajtást megszüntetését kérte, mivel álláspontja szerint a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre. Kérte a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását is, ebből következően másodlagosan a végrehajtás korlátozását igényelte. Érvelése szerint a szerződés tárgyát, továbbá a törlesztőrészlet összegét pontosan nem határozták meg, az árfolyamkockázattal kapcsolatos szerződéses rendelkezés pedig tisztességtelen. Kérte a III. rendű alperes kötelezését mindezek тұrésére.

[8] Az I-II. rendű alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

[9] Tűrésre kötelezését a III. rendű alperes nem ellenezte.

Az első- és a másodfokú ítélet

[10] Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet, az ítéletet a felperes fellebbezését elbíráló másodfokú bíróság helybenhagyta.

[11] A bíróságok azzal indokolták az ítéletüket, hogy a szerződés tárgya a tételes meghatározás helyett kiszámítható módon került rögzítésre, ami megfelelt az 1996-os Hpt. 213.§ (1) bekezdésének a) pontjának, továbbá a 6/2013. és az 1/2016. PJE jogegységi határozatokban írtaknak. A finanszírozási igény 14.230.000 forint volt, a szerződés tárgyának

az igény kiegyenlítéséhez a folyósítás napján szükséges CHF összeg minősül. A szerződéskötéskor a jövőbeni árfolyamadatok ismeretének hiányában csak tájékoztató jelleggel lehetett a CHF összeget rögzíteni, de a szerződést kötő felek meghatározták azt a számítási módot, amellyel a folyósított kölcsön devizában nyilvántartott összege pontosan megállapítható volt. Ezt a meghatározási módot a II. rendű alperessel szerződő felek a szerződés megkötésekor elfogadták.

[12] A bíróságok szerint a szerződésből a kölcsön összege, a törlesztőrészletek száma, esedékességüknek napja és összege is megállapítható. A II. rendű alperes világosan és érthetően tájékoztatta a vele szerződő feleket az árfolyamváltozás lehetőségéről, annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatásáról. A tájékoztatóból felismerhető, hogy az árfolyam felső határ nélkül változhat: egy esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás előre nem látható, előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. Az árfolyamkockázat korlátozás nélkül a II. rendű alperessel szerződő feleket terheli, hiszen a II. rendű alperes tájékoztatta őket, hogy nem tud felelősséget vállalni arra, hogy a piac kedvezőtlen alakulása miatti többletterhet átvállalja. Az árfolyamkockázati tájékoztatás szövege utal arra, hogy az adósok a tájékoztatás ismeretében kötötték meg a szerződést, a tájékoztatás megismerése megelőzte a szerződéskötést.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[13] A jogerős ítélet ellen – hatályon kívül helyezése, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása, a keresetének helyt adó határozat meghozatala iránt – a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Változatlanul állította, hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza egyértelműen és konkrétan a kölcsön tárgyát, a rendelkezésre álló dokumentumok pedig nem tartalmazzák azokat az adatokat és azt a számítási módot, amely alapján a törlesztő részletek összege pontosan meghatározható. A szerződésbe foglalt CHF klauzula általános megfogalmazású, konkrét adatot, információt nem tartalmaz, nem alkalmas arra, hogy megalapozott döntést lehessen hozni az árfolyamkockázatot illetően. Az árfolyamkockázati tájékoztató aláírására ugyanakkor került sor, mint a szerződés aláírására, néhány órával a közjegyzői okirat aláírását megelőzően. Nem volt elegendő ideje arra, hogy értékelni tudja a kölcsön gazdasági következményeit. Az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezés tisztességtelen, blanketta tájékoztatót kapott, abból nem derül ki, hogy az árfolyam kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

[14] Az I-II. rendű alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására és felülvizsgálati költségük megfizetésére irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

[15] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[16] A Pp. 270.§ (2) bekezdésében és a 275.§ (3) bekezdésében foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi, vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja, utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

[17] Az adott esetben a jogerős ítéleti döntés nem jogszabálysértő, a Kúria egyetért annak helytálló indokaival is, azokat megismételni nem kívánja, csupán a felülvizsgálati kérelemben foglalt többirányú érvelés kapcsán mutat rá az alábbiakra.

[18] A felperes és adóstársa deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek a II. rendű alperessel. Deviza alapú kölcsönszerződés esetén a szerződő felek a tartozást devizában határozzák meg, a hitelező pedig a devizában meghatározott kölcsönösszeget folyósításkor forintban folyósítja. A szerződés megkötését követően a felperesnek és adóstársának a kölcsön folyósítása érdekében több feltételt kellett teljesítenie (folyósítási feltételek), a II. rendű alperes pedig azt vállalta, hogy a folyósítási feltételek teljesítését követő 8 munkanapon belül folyósítja az igényelt kölcsönösszeget. Ebből adódóan a folyósítás időpontja eltért a szerződéskötés időpontjától, és a két időpont (a szerződéskötés és a folyósítás) közötti időszak alatt esetlegesen bekövetkező árfolyamváltozás miatt nem lehetett tudni, hogy a folyósítás időpontjában a 14.230.000 forint finanszírozási igénynek milyen CHF összegű kölcsön felel meg, ezért a finanszírozási igényhez képest 15%-kal növelt mértékben került megállapításra a deviza összeg. Ezért fogalmazták meg úgy a szerződésben, hogy a finanszírozási igényhez képest 15%-kal növelt mértékben megállapított deviza összeg tájékoztató jellegű. A II. rendű alperes a finanszírozási igény összegének folyósítására vállalt kötelezettséget, ezt az összeget a folyósítás napján érvényes, az általa alkalmazott és a hirdetményében megjelentetett deviza vételi árfolyamon kiszámított CHF összegben tartotta nyilván. A kölcsön összege – a szerződés tárgya – ilyen módon egyértelműen meghatározott, ezért alaptalan a felperes hivatkozása, mely szerint a kölcsönszerződés nem tartalmazza egyértelműen és konkrétan a kölcsön tárgyat és emiatt a szerződés az 1996-os Hpt. 213.§ (1) bekezdésének a) pontja alapján érvénytelen lenne. A szerződés tárgya meghatározásának módját a felperes és adóstársa elfogadták, az így meghatározott kölcsönt a II. rendű alperes folyósította, ez ellen a kölcsönfelvevők nem tiltakoztak, azt elfogadták, a kölcsönt és járulékait egy ideig törlesztették is.

[19] A szerződés egyértelműen tartalmazza azokat a feltételeket, melyek a törlesztési kötelezettség összegének megállapítását a teljes futamidő alatt lehetővé tették. Az 1/2016. PJE jogegységi határozat – továbbiak mellett – a törlesztő részlet kiszámíthatóságának követelményét fogalmazza meg. Eszerint a deviza alapú lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel az 1996-os Hpt. 213.§ (1) bekezdés e) pontja által előírtaknak, ha az írásba foglalt szerződés – ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is – kiszámítható módon tartalmazza a törlesztő részletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. A törlesztő részletek összege kiszámíthatónak tekintendők, ha a szerződés rögzíti legalább azokat az adatokat és azt a számítási módot, amelyek alapján a törlesztő részletek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában az egyes törlesztő részletek esedékességekor pontosan meghatározható.

Ezeknek a feltételeknek a szerződés megfelel. A kölcsön futamideje 240 hónap volt, amelyből 60 hónap türelmi időnek minősült. A szerződő felek meghatározták a THM-et, ugyancsak

meghatározták a kamatperiódusonként változó éves kamatlábat és a kezelési költséget. A törlesztés összege a türelmi idő (60 hónap) alatt napi kamatszámítással került megállapításra az aktuális tőketartozás után. A kamat és a kezelési költség havonta fizetendő együttes összege 430,69 CHF volt. A türelmi időt követően a kamat és a kezelési költség összege mellett már a tőke összegét is törleszteni kellett, a havonta fizetendő együttes összeg 851,9 CHF volt.

Ezen adatok ismeretében alappal nem állíthatja a felperes, hogy a törlesztő részletek összege pontosan nem volt meghatározható, hiszen minden olyan adat a rendelkezésére állt, amelyek alapján az egyes részletek összege pontosan meghatározható volt. Ennél pontosabban a szerződés megkötésekor nem lehetett meghatározni a részletek összegét, hiszen szerződéskötéskor nem lehetett tudni, hogy valamelyik törlesztési időszakban, az akkori kamatperiódusban milyen mértékű lesz a kamatláb vagy a kezelési költség, illetve az aktuális HUF/CHF árfolyam. A türelmi idő alatt kizárólag kamatot és kezelési költséget kellett fizetni, a türelmi idő leteltét követően kellett törleszteni a tőkét, amely időszakban már annuitásos számítási módszerrel kellett a részleteket meghatározni. A II. rendű alperes feladata volt a részletek kiszámítása, amit a rendelkezésére álló adatok alapján a felperes ellenőrizni tudott. Amennyiben a felperes nem értett volna egyet a törlesztő összeg meghatározásával, kifogását jelezhetette a II. rendű alperesnek.

[20] A perben vizsgált kockázatfeltáró nyilatkozatból és a szerződés VII. pontjából megállapíthatóan a II. rendű alperes tájékoztatást adott arról, hogy a felperesnek és adóstársának jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik és a kölcsön fedezete nem CHF forrás, továbbá arról is, hogy egy kedvezőtlen árfolyamváltozás előre nem látható, előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. Érthető volt, hogy a kamatszint a finanszírozás devizanemében többnyire különbözik a forint kamatszintjétől és teljesen más tendenciát követhet, a piac kedvezőtlen alakulása miatt bekövetkező többlet terhet a II. rendű alperes átvállalni nem tudja, az a felperest és adóstársát fogja terhelni.

[21] Az 1959-es Ptk. 205.§ (3) bekezdése értelmében a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek és tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Ezt az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget „fogyasztónak” minősülő ügyféllel kötendő devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az 1996-os Hpt. 203.§-a akként konkretizálta, hogy a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfél aláírásával igazolja.

[22] Az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) az árfolyamkockázati tájékoztatással összefüggésben felállított követelményrendszere szerint a tájékoztatásnak ki kell térnie a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztő részletekre gyakorolt hatására, annak a mechanizmusnak a konkrét működésére, amelyre az érintett feltétel utal. A tájékoztatásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó megértse: az árfolyamkockázatot ő viseli, az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, az korlátlan. Nem elegendő annak a lehetőségéről tájékoztatni a fogyasztót, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet, vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia az

árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A II. rendű alperes árfolyamkockázati tájékoztatása ezen feltételeknek megfelelt.

[23] A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, a Tanács 93/13/EGK irányelve megfogalmazza azt a követelményt, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani a szerződés összes feltételének megismerésére. Az EUB a C-26/13. számú ügyben meghozott határozatában kifejtette: a fogyasztó számára alapvető jelentőséggel bír az, hogy a szerződéskötést megelőzően a szerződési feltételeket és a szerződéskötés következményeit megismerhesse. Többek között ezen ismeret alapján dönti el a fogyasztó, hogy az eladó, vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeket elfogadva szerződéses kapcsolatba lép-e vele.

Az EUB a C-51/17. számú ügyben hozott ítélete szerint a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a szerződés összes feltételét megismerhesse. A szerződési feltételekről és a szerződéskötés következményeiről a szerződés megkötése előtt időben nyújtott tájékoztatás ugyanis alapvető jelentőségű a fogyasztó számára annak eldöntéséhez, hogy szándékában áll-e az eladó vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeket elfogadva az eladóval, vagy a szolgáltatóval szerződéses kapcsolatba lépni.

[24] A perbeli esetben a II. rendű alperes úgynevezett „CHF klauzulát” foglalt a szerződés VII. pontjába, amely szerint tájékoztatta a felperest és adóstársát, hogy jelentős árfolyamkockázatuk keletkezhet, az adósok pedig kijelentették, hogy a tájékoztatást megértették, ezen információ ismeretében is igénybe kívánják venni a kölcsön összeget és igénylik a CHF nyilvántartást.

Ezen túlmenően a szerződéskötés napján, de a szerződés szövegezéséből kitűnően: a szerződés aláírását megelőzően a II. rendű alperes külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozattal ismertette meg az ügyfeleit: a felperest és adóstársát a megkötendő ügylet kockázataival. A lefolytatott bizonyítási eljárás során a perben eljáró bíróságok megállapították, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás megelőzte a szerződés megkötését. Attól függetlenül, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás és a szerződés megkötése ugyanazon a napon történt, kellő idő állt a felperes és adóstársa rendelkezésére annak eldöntéséhez, hogy a II. rendű alperes által előzetesen meghatározott feltételeket elfogadva szerződéses kapcsolatba lépnek vele. Abban az esetben, ha a felperesnek és adóstársának ennek kapcsán kétségei lettek volna, nem voltak elzárva annak lehetőségétől, hogy további információt kérjenek a II. rendű alperestől, azonban a felperes nem tett olyan nyilatkozatot, nem állította azt, hogy további adatokat, információkat kért volna a II. rendű alperestől és a II. rendű alperes ez elől elzárkózott volna.

[25] A kifejtettekből következően nem állapítható meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő lenne, ezért azt a Kúria a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[26] A Kúria a Pp. 270.§ (1) bekezdése értelmében alkalmazott Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperest az I-II. rendű alperesek felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amely költség az I-II. rendű alperesek képviselőjét ellátó jogi képviselő ügyvédi munkadíjának összege. A Kúria a munkadíj összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (1), (5) és (6) bekezdése, valamint a 4/A.§ (1) bekezdésében foglaltak alapján – a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányban – állapította meg.

[27] A felperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74.§ (3) bekezdésére figyelemmel iránydó, a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint, a 14.§-ban foglaltak alapján az állam viseli.

[28] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274.§ (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2021. november 25.

Dr. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Szabó Klára s.k. bíró